

Hustenveld, Hasselt (Kermt)

Programma van Maatregelen

Auteur:

Kim Aluwé

Erkend Archeoloog:

K. Aluwé (OE/ERK/Archeoloog/2021/00029)

1 Inleiding

Het Vlaams Erfgoed Centrum heeft in juni-december 2022 een archeologienota opgesteld naar de archeologische waarde van de locatie Hustenveld te Hasselt (Kermt).

2 Het vooronderzoek zonder of met ingreep in de bodem

2.1 Het uitgevoerde vooronderzoek

Op basis van het gevoerde bureauonderzoek werd voldoende informatie gewonnen omtrent het archeologisch potentieel van het projectgebied en de impact van de geplande werkzaamheden hierop. Het bureauonderzoek leverde in functie van deze archeologienota voldoende gegevens op om een gefundeerd advies voor vrijgave te formuleren.

Voor de zone van de geplande werken kan de volgende specifieke verwachting worden opgesteld:

- Een vondstniveau uit het Paleolithicum en/of Mesolithicum kan in een eolisch lemig zanddek aanwezig zijn. Een artefactensite uit de steentijd manifesteert zich als een horizontale en verticale spreiding van vondsten, die over het algemeen vooral bestaan uit stenen artefacten en houtskool. Een sporenniveau ontbreekt doorgaans voor het Paleo- en Mesolithicum. Sites uit deze periode zijn over het algemeen zeldzaam en bezitten daardoor een hoog kennispotentieel. De archeologische waarden kunnen zijn aangetast door o.m. landgebruik en de huidige bebouwing. Een lithische assemblage dat is aangetast kan evenwel nog steeds een kennispotentieel bezitten vanwege de verticale spreiding van het materiaal. Systematisch zeefonderzoek in de laatste decennia heeft namelijk aangetoond dat bij een intacte vuursteenvindplaats het materiaal een verticale spreiding kent. Deze spreiding ontstaat doordat materiaal dat oorspronkelijk aan het oppervlak lag, door bodemvormingsprocessen langzaam door de top van het sediment zakt. Archeologisch onderzoek in de ruime omgeving van het plangebied is zeer schaars en er werden nog geen vondstenconcentraties uit het Paleolithicum of Mesolithicum aangetroffen. Het plangebied bevindt zich op het plateau van Haspengauw tussen de Demervallei en de vallei van de Herk en Mombeek in het zuiden. Op basis van deze landschappelijke ligging kan een matig potentieel voor het aantreffen van prehistorische artefactenconcentraties vooropgesteld worden.
- Een sporenniveau uit het Neolithicum tot en met de late middeleeuwen kan aan de top van het eolisch lemig zanddek. Een eventueel sporenniveau is over het algemeen het beste zichtbaar vanaf de B horizont. De archeologische waarden kunnen zijn aangetast door landgebruik en/of bestaande bebouwing. Een sporenniveau dat is aangetast kan evenwel een kennispotentieel bezitten indien spoorrestanten op een dieper niveau bewaard zijn gebleven. Archeologisch onderzoek in de ruime omgeving van het plangebied is zeer schaars, waardoor een grote kans op kenniswinst bij verder onderzoek aanwezig is. Recent leidde een proefsleuvenonderzoek en daaropvolgende opgraving tot de vondst van een erf uit de ijzertijd. Deze site bevindt zich op de drogere zandgronden ten noorden van het plangebied. Het plangebied zelf wordt echter grotendeels gekenmerkt door natte zandleemgronden die zich minder lenen voor bewoning. Hierdoor kan voor het plangebied een matig potentieel voor het aantreffen van sporensites vanaf het Neolithicum vastgesteld worden.
- Het plangebied is in de Nieuwe en Nieuwste tijd in gebruik als weide- of akkerland. Er worden dan ook geen sporenniveaus uit deze periode verwacht, uitgezonderd incidentele sporen van activiteiten gerelateerd aan bovengenoemd landgebruik. Het kennispotentieel van dergelijke sporen is laag.

2.2 Aan- of afwezigheid van archeologisch erfgoed

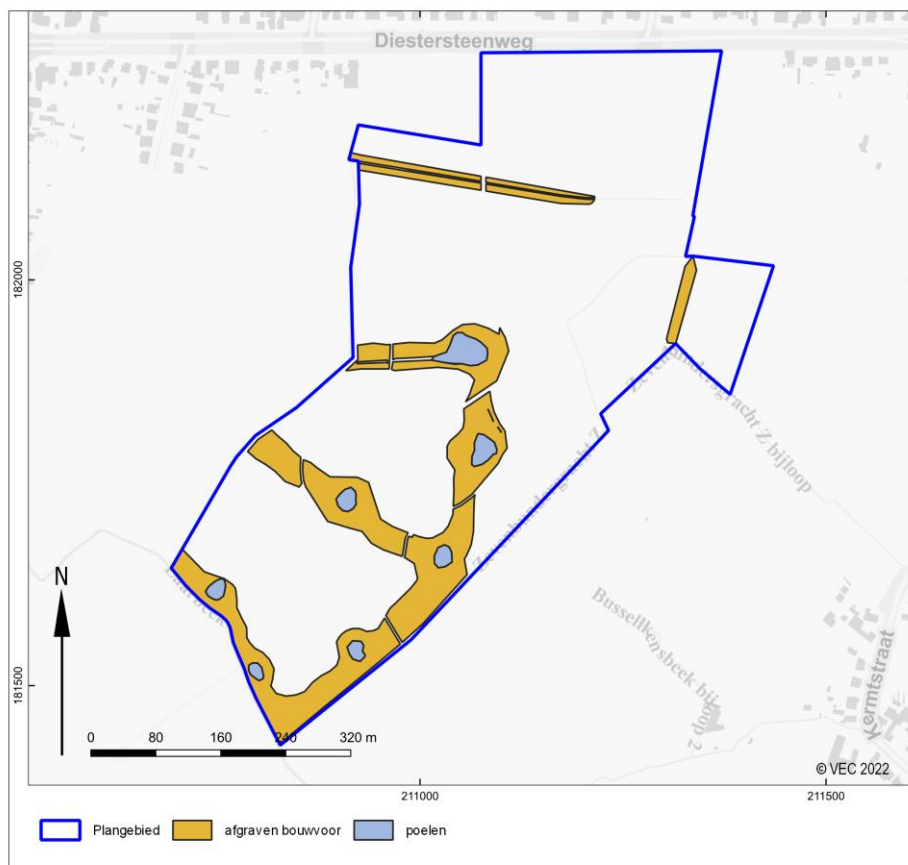
Een deel van de geplande werken, zoals het verondiepen van bestaande grachten, het plaatsen van nieuwe inbuizingen en het creëren van drempels in een andere gracht zorgen niet voor verdere versterking van het bodemarchief.

Waar wel afgravingen gepland zijn, zijn deze op vele plaatsen beperkt in diepte. Op basis van enkele boringen uitgevoerd door de initiatiefnemer varieert de diepte van de bouwvoor tussen ca. 20cm in de nattere zuidelijke zone en ca. 70cm in de drogere noordelijke zone. De afgraving in functie van de aanleg van de halfverharde weg tot 10cm diep blijft aldus beperkt tot de bouwvoor en vormt geen bedreiging van het archeologisch bodemarchief.

De afgraving van de bouwvoor op 3 verschillende locaties tot ca. 15cm diep, zou in het geval van een slechts 20cm diepe bouwvoor en het gebruik van zware machines in een natte bodem, plaatselijk een bedreiging kunnen vormen voor het archeologisch bodemarchief (Afb. 1) Hierbij dient de opmerking gemaakt te worden dat de afgravingen zeer geleidelijk zullen gebeuren, waardoor er aan de randen van de afgravingen (ca. 3-5m breed) minder diep gegraven zal worden en er een deel van de bouwvoor blijft zitten. Hierdoor wordt het archeologisch bodemarchief aan de randen van de afgravingen niet bedreigd. Het is vooral centraal in deze zones dat het archeologisch bodemarchief mogelijks zeer lokaal bedreigd wordt. Locaties 9 (N) en 10 (O) vormen smalle zones (ca. 10m breed) langs bestaande grachten. Zeker ter hoogte van dergelijke smalle zones, ontbreekt het ruimtelijk perspectief waardoor verder onderzoek ter hoogte van locaties 9 en 10 niet aangewezen is.

Locatie 8 vormt in het zuiden een slinger door het landschap dat de verschillende poelen met elkaar zal verbinden. Het noorden van locatie 8 wordt gevormd door enkele smalle zones rond de bestaande gracht en poel waardoor in dit deel van locatie 8 het ruimtelijk perspectief ontbreekt en verder onderzoek niet is aangewezen. Op verschillende andere plaatsen wordt locatie 8 bovendien door de geplande halfverharde weg doorsneden waardoor extra randzones (met minder diepe) afgravingen ontstaan. Er blijven nog 5 deelzones van respectievelijk ca. 2.400, 5.000, 5.700, 7.900 en 12.500m² over waarin het archeologisch bodemarchief mogelijk bedreigt wordt. De zones kennen een zeer onregelmatige vorm waardoor de randen waar minder diep gegraven wordt en er een deel van de bouwvoor behouden blijft, een aanzienlijk deel van deze zones vormen. Ook hier zijn er ondanks de aanzienlijke oppervlakte door de onregelmatige vorm van deze zones toch vragen te stellen zijn over het ruimtelijk perspectief dat nodig is om tot nuttige kenniswinst te leiden. Dit alles in acht genomen lijkt verder onderzoek hier kosten-baten niet aangewezen.

De aanleg van 6 nieuwe poelen tot een diepte van max. 60cm kan als een bedreiging voor mogelijke archeologische vondsten en sporen worden aanzien. Het gaat echter om 6 verspreide zones met een beperkte oppervlakte tussen 288m² en 826m² waar bovendien geopteerd wordt voor het aanleggen van zeer zacht aflopende oever. Door deze beperkte oppervlakte ontbreekt het ruimtelijk perspectief waardoor verder vooronderzoek kosten-baten niet aangewezen is.

Afb. 1. Aanduiding van zones met afgravingen van de bouwvoor en de aanleg van poelen op het plangebied.

3 Advies op basis van de resultaten

Op basis van deze gegevens wordt door het Vlaams Erfgoed Centrum geen verder onderzoek geadviseerd. Er hoeft geen programma van maatregelen te worden opgesteld.

Ondanks het advies tot vrijgeven van het terrein, blijven de bepalingen voor het melden van toevalsvondsten van kracht, conform artikel 5.4.1 van het Onroerenderfgoeddecreet. De civieltechnisch uitvoerder is verplicht eventuele toevalsvondsten binnen drie dagen na ontdekking te melden bij Onroerend Erfgoed.